

TYT COĞRAFYA SINMA

SORU BANKASI

- **ÖSYM** TARZINA UYGUN
- TAMAMI **ÇÖZÜMLÜ**
- **YENİ NESİL** SORULAR
- **GÜNCEL** MÜFREDAT

FRAGMAN
YAYINLARI

ÇÖZÜMLER

ÇÖZÜMLER

DOĞA VE İNSAN

S-1) Doğa ve insan sürekli bir etkileşim halindedir bazı yerlerde doğa insanı etkilerken bazı yerlerde insan doğayı etkilemektedir. Soruda verilen öncüller incelendiğinde üç ifadenin doğru olduğu görülmektedir.

S-2) Rüzgardan elektrik üretilmesi doğaya zarar veren bir uygulama değil doğayla uyumlu olarak enerji üretme çabasıdır.

S-3) Çevre sorunları bütün insanlık için problemdir fakat nüfus arttıkça üretimin artması eğer tarımsal faaliyetler uygun koşullarda yapılıyorsa bir çevre sorununa neden olmaz.

S-4) Beşeri unsurların doğal çevre üzerinde olumsuz etkilerinin fazla olduğu yerler genellikle sanayinin geliştiği yerlerdir. Bu durumda harita üzerinde ki I.ABD ve IV. Avrupa doğru seçenek olacaktır.

S-5) Verilen şıkların hepsinde Yer şekilleri etkilidir fakat bir tek D şığında insan üzerinde ki etkisinden bahsedilmemiştir.

S-6) İnsan gelişen teknoloji ve doğa karşısında edindiği tecrübe ile doğayı etkileyebilmektedir. A şığında verilen Manş tüneli insanın doğayı etkilemesine örnek olarak verilebilir.

S-7) Verilen yerler içerisinde IV numaralı yer Sibirya'nın kuzeydoğusuna karşılık gelmektedir o yüzden çok soğuk olduğu için nüfus ve yerleşme seyrek.

S-8) Verilen bilim adamları içerisinde Macellan müslüman coğrafyacılar arasında yer almaz.

S-9) İlk yerleşim yerlerinin seçiminde en etkili unsur iklim'dir. Bundan dolayı ilk yerleşim birimleri orta kuşakta yani ılıman iklim kuşağında kurulmuştur.

S-10)

Hidrosfer --> Sular coğrafyası

Litosfer --> Yer bilimi (yer küre)

Atmosfer--> Hava küre

Biocoğrafya --> canlı coğrafyası

Barisfer --> İç çekirdeğin diğer adı

ÇÖZÜMLER

HARİTA BİLGİSİ SORULARININ ÇÖZÜMLERİ

S-1) Gerçek alan ile İzdüşüm alan arasındaki farkı belirleyen faktör o yerin engebelilik derecesidir. Bir yer ne kadar engebeli ise fark fazla olur. Soruda gerçek alan ile izdüşüm alan arasındaki farkın en az olduğu yer sorulduğu için verilen illerden yeryüzü şekilleri en sade olanı bulmalıyız. Bu durumda cevap Konya olacaktır.

S-2) Haritalarda ayrıntıyı gösterme gücünün fazla olması haritanın büyük ölçekli olması demektir. Büyük ölçekli haritalarda ölçeğin paydasındaki sayı küçük olur. Cevap A şıkkı

S-3) Harita çizimlerinde meydana gelen bozulmaların nedenleri arasında :
*Engebelilik * Küçük ölçek Kullanımı *Dünya'nın şekli gibi faktörler etkili olmaktadır. Ama soruda Temel nedeni sorulduğu için cevap Dünya'nın şekli olmalı çünkü küresel olan bir yapıyı düz zemine aktarmaya çalışıyoruz.

S-4) İlk aşamada sorudaki harita getirilip malatya ve diyarbakır şehir merkezleri bir kağıt üzerine işaretlenip ikinci aşamada haritanın altında ki çizgi ölçeğe tutularak uzaklık bulunmalı.

S-5) Soruda verilen harita Avrupa Kıtası Siyasi Harita'sıdır. Yani bu bir Siyasi haritadır ve Siyasi haritalar il ve ülke sınırlarını ve bunların birbirlerine olan konumlarını gösterir.

S-6) Dünyamızın şeklinden kaynaklı bozulmaları önlemek için projeksiyonlar kullanılır. Üç çeşit projeksiyon bulunmaktadır:
1-Silindirik projeksiyon :Ekvator ve çevresini gerçeğe daha yakın göstermek için kullanılır.
2- Konik projeksiyon:Orta Kuşak ve çevresini gerçeğe daha yakın kullanmak için kullanılır.
3- Düzlem projeksiyon : Kutup Kuşağı ve çevresini gerçeğe daha yakın göstermek için kullanılır.
Soruda bahsedilen bozulmanın nedeni bu durumda **Dünyamızın şekline** göre Ekvator ve çevresi için kullanılan projeksiyonun kullanılmasıdır.

S-7) Bu tarz sorularda ölçek aynı olduğu için hangi alan daha büyükse o daha çok yer kaplayacaktır. Coğrafi koordinatları verilen yerlere dikkat edildiğinde enlem ve boylam farkları eşittir. Bu durumda Ekvatora yakın olan yer daha büyük alan kaplar çünkü iki meridyen arasındaki mesafe ekvator'dan kutuplara doğru daralır.

S-8) Bir yerin haritası belirlenirken öncelikle kullanım amacı ve küçültme oranı yani ölçek belirlenmelidir.

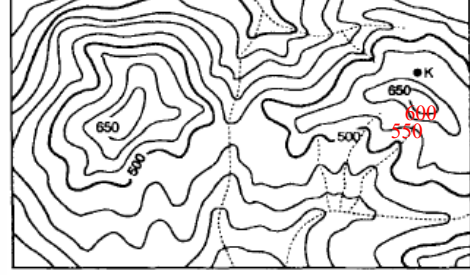
S-9) Konya il ve ilçe sınırlarını gösteren bir harita siyasi/idari bir haritadır. Bir dağın yükseltisi sadece fiziki haritalardan elde edilebilir. Cevap E şıkkıdır.

S-10) harita üzerine yazılarak ta gösterilebilir.
I numaralı yer Düzlem projeksiyon
II numaralı yer Konik Projeksiyon
III numaralı yer Silindirik Projeksiyon

S-11) Verilen haritaların ikisi de Siyasi/İdari harita olduğu için İzohips yöntemi kullanılamaz. İzohips yöntemi Fiziki harita unsurudur.

S-12) Sadece fiziki haritalardan elde edilebilecek bilgiler:
*Eğim hesaplama
* Yükselti bulma
*Profil çıkarma'dır.

S-13)

İzohipsler 50 m aralıklarla çizilmiştir. bu durumda K noktası 550-600 m arasında kalmaktadır.

S-14) 1/200,000 ölçeğinden sondeki beş sıfırı sildiğimizde 1 cm ye 2 km gösterdiğini buluruz . Cevap E seçeneği

S-15) A ve C Nokta ile
B ve E Çizgi ile
D şıkkı Alan ile ifade edilir.

S-16) Her çentik arası iki cm olduğuna göre 1 cm de 5 km gösterilir. 1/500,000

S-17) Coğrafi Bilgi Sistemler (CBS) veri tabanlı bir uygulam olup bir çok analiz çalışmasında kullanılabilir. Ancak Yeryüzü şekillerinin olumu hakkında bilgi vermez.

S-18) Krokiler kabataslak çizimlerdir yani ölçekleri bulunmaz. Haritalar ile aralarındaki en önemli farkta budur.

S-20) İki haritada renklendirme yöntemiyle çizildiği için ve renkler yükseltiye göre değiştiği için ölçeğin değişmesi renkleri değiştirmeyecektir. cevap c şıkkı

ÇÖZÜMLER

Harita Bilgisi Ve İzohipsler soru çözümü

S-1) Bu izohips haritasında:

*izohipsler arası yükselti farkının 100m olduğu bulunabilir.

*X noktasının yükseltisi 300 m dir

*harita da 3 tepe görülmektedir

*kıyıda Delta görülmektedir

Fakat bir izohips haritasında bölgenin iklimi hakkında bilgi sahibi olunamaz.

S-2) Verilen izohips haritasında Y noktasının vadi tabanında değil bir yamaçta bulunduğu görülmektedir.

S-3) İzohips haritalarında akarsuyun sağındaki ve solundaki izohipslerin yükseltileri aynıdır. Bu özellikten yola çıkılarak izohipsler arası yükselti farkının 50 m olduğu kolayca bulunabilecektir.

S-4) Verilen harita bir eş derinlik (İzobat) haritasıdır ve bu haritalarda en dışta yer alan derinliğin en az olduğu yeri gösterir bu yüzden B şıkında yer alan ifade yanlıştır.

S-5) Haritaya dikkatli bakıldığında akarsuyun denize döküldüğü yer de Haliç değil Delta olduğu görülecektir.

S-6) İzohipler arasındaki yükselti farkı 50 m olduğuna göre M noktası 850-900 m arasında yer almaktadır.

S-7) Akarsuyun aşağı çığrında kıvrımlar yani menderes çizerek akmasının nedeni yatak eğiminin azalmasıdır.

S-8) soru üzerine yazdım cevap kısmına buradan alınacak harita yapıştırılacak

S-9) Kıyı çizgisinden sonraki ilk izohipsin yükseltisi 300m olduğuna göre izohipsler 300 m aralıklarla çizilmektedir.

Buna göre A noktası 1500m de yer alır ifadesi **yanlıştır**.

B noktası iki tepe arasında yer aldığı için bir boyun üzerinde bulunur doğrudur.

Akarsuyun ağız kısmı yani denize döküldüğü yerde karaya doğru girinti haliç'i göstermektedir.

En yüksek yerin yükseltisi 1800 m den fazladır

Akarsuyun akış hızı izohipsler arasındaki mesafe değiştiğinde değişir çünkü eğim derecesi değişmektedir.

S-10) İzohips haritasında verilen yeryüzü şekline dikkatle bakıldığında iki tepe ve ilk tepe üzerinde bir kapalı çukur görülmektedir. Bu durumda A şıkında verilen profil doğru kabul edilecektir.

ÇÖZÜMLER

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ SORU ÇÖZÜMLERİ

S-1) Meridyenler arası sadece ekvator da 111 km dir. Buna göre: A'dan hareket edildiği için $20 \times 111 = 2220$ km Paraleller arası da her yerde 111 km olduğuna göre: B için $30 \times 111 = 3330$ km toplam 5550 km yol gidilir.

S-2) 60 D meridyeni ile başlangıç meridyeni boylam çizilerek gösterilecek ikisi arasında $60 \times 4 = 240$ dk var yani 4 saatlik bir fark var bu farkta daha batıya doğru gittiğimiz için çıkartılacak ve 12:00 bulunucak.

S-3) Boylam dünya üzerinde uluslararası ve yerel saat belirlemede kullanılır.

S-4) Soruda 21 Aralık tarihi olduğu belirtilmiştir bu tarihte E şikkında yer alan KYK de geceler uzamaya başlar ifadesi yanlıştır. Bu tarihte KYK de en uzun gece yaşanır fakat bu tarihten sonra geceler kısalmaya gündüzler uzamaya başlar.

S-5) Soru üzerindeki şekiller sırasıyla buraya alınıp

I. şekil üzerine:15:00
II. şekil üzerine :12:00
III. şekil üzerine: 10:00 yazılacak.
bu durumda yerel saatin en ileri olduğu merkez en doğuda yer aldığı bilindiğine göre sıralama I,II,III olacaktır.

S-6) Meridyenlerin aralarındaki, uzaklık her yerde aynı değildir. Ekvator da 111km dir kutuplara doğru daralır. şekil eklenebilir.

S-7)

- A) Yerel saatleri --> Boylamları aynı olmadığı için olmaz
- B) Güneş ışınlarının düşme açısı--> Yarım küreleri farklı olduğu için olmaz
- C) **Çizgisel hızları--> Enlem dereceleri aynı olduğu için olur**
- D) Cisimlerin öğle vakti gölge yönü--> Yarım küreleri farklı olduğu için olmaz
- E) Gece ve gündüz süreleri--> Gece- Gündüz süre farkları eşittir fakat Yarım küreleri farklı olduğu için süreleri eşit olmaz

S-8) Ekvatordan kutuplara doğru değişen hemen hemen her ifadeye Dünyanın şeklinin sonuçları denebilir. Fakat Sürekli rüzgarların yönlerinde meydana gelen sapmaların nedeni Dünyanın günlük Hareketidir.

S-9) Enlem dereceleri aynı fakat yarım küreleri farklı olduğu için III. ve IV öncüllerde söylenenler doğrudur.

S-10) Öncülde verilen bilgi günlük hareket sonucunda meydana gelmektedir. Şıklara bakıldığında A şikkında verilen Muson rüzgarlarının oluşması **Yıllık hareket ve Eksen eğikliğine bağlıdır.**

ÇÖZÜMLER

S-11) Güneşin doğuş ve batış saatlerinin değişmesi gün içinde değil yıl içinde meydana gelen bir değişikliklerdir.

S-12) Aynı meridyen üzerinde yer alan iki merkezin yerel saatleri aynı olduğu halde Güneş'in doğuş ve batış saatlerinin farklı olması iki merkezde yaşanan gündüz sürelerinin farklı olması ile alakalıdır ve tüm dünya da her yerde aynı gündüz ve gece süresinin yaşanmamasının nedeni Eksen Eğikliğidir.

S-13) 21 Haziran tarihinde gündüz süresinin uzun olduğu yeri arıyorsak en kuzeyde ki yeri seçmeliyiz.

S-14) Aynı meridyen üzerindeki noktalardan gündüz süresi gece süresinden uzun olanda güneş daha erken doğup daha geç batmaktadır.

S-15) İki meridyen arasındaki uzaklığın Ekvatordan Kutuplara doğru kısalıldığını gösteren şekil eklenecek. Ülkemiz KYK 'de olduğu için kuzeyimiz kutup noktasına daha yakındır bundan dolayı cevap En kuzeydeki V numaralı yerdir.

S-16)Deniz ve okyanusların tuzluluk oranı Sıcaklık ve Buharlaşma ile doğru orantılıdır. Bundan dolayı Ekvatora doğru sıcaklık ve buharlaşma artacağı için tuzluluk oranı da artacaktır.

S- 17)

I. C dağının bulunduğu yerin sıcaklık ortalaması diğer-lerine göre daha düşüktür. --> Doğru çünkü kalıcı karın yükseltisinin en az olduğu yer

II. A, B ve C dağlarının üçü de aynı Yarımlar Kürede yer almaktadır. -- > Yanlış çünkü A ve C dağları güneş ışınlarını Güney yamaçtan aldıkları için Kuzey yarımlar Kürede yer alırlar. B ise Kuzey yamaçtan aldığı için güney yarımlar Kürede yer alır.

III. A dağı Kuzey Yarımlar Kürede ise C dağı Güney Yarımlar Kürededir. -- > Yanlış yukarıda açıkladığımız nedenden dolayı.

S-18) Gölge boyunun uzayıp kısalması güneş ışınlarının geliş açısıyla , gölgenin yerinin gün içinde değişmesi ise Dünyanın günlük hareketine bağlı olarak güneşin konumunun değişmesiyle açıklanabilir.

S-19) Dünyamız kendi eksenini etrafında dönüşünü Batıdan Doğuya doğru yapmaktadır ve buna bağlı olarak :

*Güneş doğudan doğar batıdan batar

*Yerel saat doğuda daha ileridir.

*Sürekli rüzgarlar KYK 'da sağa GYK 'da sola doğru sapar.

--> Soruda verilen meltem rüzgarlarının oluşması günlük hareketin bir sonucudur ama dönüş yönünü ilgilendirmez.

S-20) Yarımlar Kürelerde mevsim sürelerinin farklı olması yörüngesinin şeklinin elips olmasından kaynaklanır eksen eğikliğinden değil.

ÇÖZÜMLER

İKLİM BİLGİSİ

S-1) Atmosfer Gölgede kalan yerlerin tam karanlık olmasını önler

B şıkında yer alan ifade tam tersini söylemektedir.

S-2) *ozon tabakasının bulunduğu

*sadece yatay yönlü hava hareketinin görüldüğü

*UV ışınlarının süzülmesi

gibi özelliklere sahip olan katman Stratosferdir.

S-3) İklimin hem insanlar üzerinde hem de doğal çevre üzerinde etkisi çok fazladır fakat sanayi merkezlerinde nüfusun yoğun olmasında iklim değil ekonomik sebepler vardır.

S-4) Verilen iki yerin özel konumları aynı olmasına rağmen sıcaklık ortalamaları ve farkları aynı değilse bu durumun nedeni **Enlemdir**.

S-5) Bakı etkisinde olan yerlerin en belirgin özelliği diğer yamaca göre daha sıcak olmasıdır. Buna bağlı olarak C şıkında yer alan sıcaklık ortalaması daha düşük olur ifadesi yanlıştır.

S-6) Kalıcı kar yükseltisinin fazla olması için sıcaklığın yüksek olması gerekir soruda verilen yerlerden ekvatora en yakın olan yerde kalıcı kar sınırı en yüksek olur.

S-7) Geniş bir alanda uzun yıllar boyunca hava özelliklerinin ortalama durumuna iklim adı verilmektedir.

Bu bilgiden yola çıkarak şıklar incelendiğinde Doğu Karadeniz'de İlkbahar en az yağışlı mevsimdir ifadesi iklime ait bir özelliktir.

S-8) Bir yerin gerçek sıcaklığı ile indirgenmiş sıcaklığı biliniyorsa yükseltiyi bulmak için ikisi arasındaki sıcaklık farkını bulup 200 ile çarpmalıyız.

$$-X = 12 \cdot 200 = 2400 \text{ m}$$

$$-Y = 6 \cdot 200 = 1200 \text{ m}$$

$$-Z = 12 \cdot 200 = 2400 \text{ m}$$

S-9) Kara ve denizlerin farklı ısınma özellikleri vardır. Bundan dolayı karaların fazla olduğu yerlerde:

* Sıcaklık ortalamaları ve sıcaklık farkları daha fazla olur.

* Basınç değişimi daha belirgindir.

* İzotermiler daha fazla salınım yapar.

* En sıcak ve en soğuk yerler oralarda görülür.

bu özellikler düşünüldüğünde A şıkının yanlış olduğu görülmektedir.

S-10) İzoterm eğrileri sıcaklığı aynı olan noktaların birleştirilmesi ile oluşurlar. Ve sıcaklık üzerinde birçok faktör etkili olduğu için izoterm eğrileri düz uzanmazlar. Soruda da izoterm eğrilerinin düz uzanmamasının nedeni - Kara ve denizlerin dağılışı - Okyanus akıntıları'dır.

S-11) Güneş ışınları Atmosferden geçerken meydana gelen enerji kaybının fazla olmasını istiyorsak en eğik açıyla geldiği yeri ve tarihi bulmalıyız. Bu durumda Şıklar incelendiğinde cevabın E olduğu görülmektedir.

S-12) Aynı enlem üzerinde olmasına rağmen en sıcak oldukları ay ile en soğuk oldukları ay farklı ise bu ancak kara denizlerin farklı ısınması ile açıklanabilir. Çünkü karalar denizlere göre daha çabuk ısınır daha çabuk soğur.

S-13) Gündüz süresi uzun olmasına rağmen sıcaklığın düşük olması güneş ışınlarının eğik gelmesiyle açıklanabilir.

S-14) Grafikler incelendiğinde Ağrı'nın sonbaharda aldığı yağış miktarı İstanbul'un sonbaharda aldığı yağış miktarından fazladır ifadesi yanlıştır.

S-15) İklimin dünya üzerinde etkilemediği çok az şey vardır. Onlardan biri de madenlerin oluşumu ve dağılışıdır madenlerin oluşumunu belirleyen faktör Jeolojik yapıdır.

S-16) Özellikle kırsal alanlarda konutlarda yapı malzemesi olarak kullanılan malzemede iklimin etkisi çok büyüktür. Soruda ahşap malzeme sorulduğuna göre iklim olarak yağışlı bitki örtüsünün görüldüğü yeri seçmeliyiz.

ÇÖZÜMLER

S-17) İzoterm haritası incelendiğinde E şıkkı dışındaki bütün yargılara ulaşılabilir. Fakat E şıkkındaki ifadeye ulaşmak için bölgenin özel konumunda bilinmesi gerekir.

S-18) Verilen sıcaklık grafiklerine göre:

- A) Deniz seviyesinden yükselteleri --> Belirlenemez
- B) Bulundukları yarımküre --> İki yerde KYK'de
- C) Yıllık sıcaklık farkları--> I'in sıcaklık farkı II'den fazladır
- D) Sıcaklıklarının en düşük olduğu aylar --> Yarım küreleri aynı olduğu için aynı aylardır.
- E) Yıllık sıcaklık ortalamaları --> Bulunabilir

S-19) Öğle vaktinden sonra güneş ışınlarının geliş açısı giderek eğikleşeceği için Güneşten gelen enerjide azalacaktır.

S-20) Soruda iki farklı yerin iklim özellikleri verilmiştir.

- I. Yıllık sıcaklık farkı az, her mevsimi yağışlı, yıllık sıcaklık ortalaması yüksek
- II. Yazları yağışlı, kışları kurak olan ve bitki örtüsü yüksek boylu ot topluluklarından oluşan bir yer
--> İlk verilen özellik Ekvatorial bölge ikinci bölge ise Savan iklim bölgesine karışılık gelir.
--> İkisinde bulundukları iklim kuşağı aynıdır.

ÇÖZÜMLER

TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

S-1) Sıcaklık farkını belirleyen faktör nemliliktir. Nemliliğin fazla olduğu yerlerde sıcaklık farkı az, Nemliliğin az olduğu yerlerde sıcaklık farkı fazla olur. Bu durumda kıyılarda nemlilik fazla olduğu için sıcaklık farkı azdır.

S-2) Verilen doğrultulardan hangisinde yeryüzü şekilleri daha çok değişiyor diye bakmak gerekir bu durumda Doğu karadeniz kıyılarından iç kesimler doğru gelen doğrultuda engebellelik ve yükselti aniden değişeceği için cevap IV numaralı yerdir.

S-3) Ege Bölgesi ve Doğu Anadolu bölgesi arasındaki bu farklılığın nedeni : enlem olamaz çünkü hemen hemen aynı enlemlerde yer alırlar Boylam olamaz çünkü boylam sadece yerel saati etkiler.

S-4) Verilen öncüllerden sadece I. öncül yükseltiyle II. ve III. öncüller enlem ile açıklanabilir.

S-5) Trabzon Kars'a göre daha kuzeyde yer almasına rağmen kış sıcaklığının daha yüksek olması denizlilikle yani nemle alakalıdır.

S-6) Cevap C şıkkıdır. Ardahan en soğuk Siirt en sıcak yer olarak ölçülmüştür. (2018 yılında)

S-7) Bu soruda şıklar ile harita arasındaki bağlantı doğru kurulmalı ve dikkatle bakıldığında B şıkkında ki kıyılarda sıcaklık sıfırın altına düşmez ifadesinin doğru olduğu görülecektir.

S-8) I. ve III. öncüllerde yükselti II. ve IV. öncüllerde enlem etkili olmaktadır.

S-9) Kıyılarda sıcaklık farkının az olmasında denizellik ve yükselti etkili olmaktadır.

S-10) Ülkemizde kış sıcaklığının yüksek olduğu bir yer arıyorsak bakacağımız yer hem güneyde hem kıyıda olmalı yani cevap III numaralı yerdir.

S-11) Karasallığın arttığı yerlerde bağıl nemde artmaktadır ifadesi yanlıştır çünkü karasallık arttıkça nem azalır.

S-12) Ülkemizde yaz yağışlarının oransal olarak en fazla düştüğü yer Erzurum, Kars, Ardahan yöresidir.

S-13) Ülkemiz mutlak konum itibariyle dönenceler dışında yer aldığı için güneş ışınlarını hiçbir zaman dik almaz ve Kuzey yarım kürede yer aldığı için kuzey yönlü rüzgarlar sıcaklığı düşürür. Üç tarafının denizlerle çevrili olması göreceli konumdur.

S-14) Verilen illerin ikisi de deniz kıyısında olmasına rağmen yağış miktarlarının farklı olmasında etkili olan temel faktör sıcaklık değerleridir. Bu durumu açıklamak için iklim bölgeleri farklıdır demek mantıklı olacaktır.

S-15) Sıcaklık farkını belirleyen faktör nem miktarıdır. Sıcaklık farkının fazla olmasını istiyorsak nemin en az olduğu yeri yani en karasal ili seçmeliyiz.

S-16) Verilen grafik incelendiğinde sıcaklık sıfırın altına düşmemiştir ve yağış rejimi düzenli olmakla beraber en çok yağış sonbaharda düştüğü görülür bu özellikler Karadeniz iklimine aittir.

S-17) Yıllık yağış miktarı en fazla Rize çünkü dağlar kıyıya yakın, yüksek ve hakim rüzgar yönüne dik ve denize kıyısı var.

En az yağış alan yer Iğdır çünkü Doğu Anadolu Bölgesinin en çukur yerinde Unutulmamalı yükselti ile yağış paralellik gösterir.

S-18) Doğu Anadolu'da en fazla yağış kış mevsiminde değil İlkbahar mevsiminde düşmektedir.

**Yağış olarak bahsedilen grafiklerde gösterilen kar değil yağmurdur çünkü.

S-19) Grafikler incelendiğinde:

I. grafikte sıcaklık Sıfır'a yakın ilkbahar yağışları var Karasal iklim -->Malatya

II. grafikte kışlar ılık ve yağışlı yazlar sıcak ve kurak Akdeniz iklimi --> İzmir

III. grafikte kışlar ılık her mevsim yağış var en çok yağış sonbaharda Karadeniz iklimi --> Rize

S-20) Mutlak nem Buharlaştırma demektir su kenarında olsanız bile sıcaklık az ise mutlak nem azdır. Trabzon Doğru seçenektir.

ÇÖZÜMLER

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

S-1) İç kuvvetler : Kaynağını mantodan alan ,
Epirojenez (Kıta Oluşumu)
Orojenez (Dağ Oluşumu)
Volkanizma
Deprem'dir.

Soruda verilen A ve B şıkları Kırıklı dağ sistemine bağlı oluşan Horst ve Graben 'dir. C ve D şıkları Volkanik Dağlara örnektir. E şikkı ise bir dış kuvvet olan akarsular tarafından oluşturulan Delta'dır.

S-2)

- A) Kaz Dağları --> Kırıklı Dağ
- B) Palandöken Dağı --> Kıvrımlı Dağ
- C) Köroğlu Dağları --> Kıvrımlı Dağ
- D) Nemrut Dağı --> Volkanik Dağ
- E) Ağrı Dağı --> Volkanik Dağ

S-3) I Numaralı delta: Büyük Menderes Deltası

II Numaralı delta :Bafra Deltası

III Numaralı delta Silifke Deltası

V numaralı delta : Çukurova Deltası

IV numaralı yerde dağlar kıyıya paralel ve yakın olduğu için delta değil Falez oluşur.

S-4) Ülkemizin okyanusa kıyısı bulunmadığı için gel-git genliği çok yüksek değildir bu durumda delta oluşmasını kolaylaştırmaktadır.

S-5) Verilen noktaların özellikle Van Gölü ve Tuz gölü civarında belli bir hat üzerinde uzanış göstermesi Volkanik dağları göstermektedir

S-6) Tanımda yer alan deniz seviyesine yakın dalgalı düzlüklere denmesi yükseltinin az ve yeryüzü şekillerinin sade olduğu yeri işaret etmektedir. Bu durumda cevap Marmara Bölgesi olmalıdır.

S-7) Akdeniz Bölgesi'nde mağaraların yaygın olmasının nedeni ana kayanın suda eriyebilen Karstik yapıdan oluşmasından kaynaklanır.

S-8) Bir yörede rüzgar aşınım-birikim şekillerinin yaygın olması için : *İklim kurak-yarı kurak olmalı

* Yer yüzü şekilleri sade olmalı

* Bitki örtüsü cılız olmalı

bu durumda cevap Şanlı Urfa olur.

S-9) Kıyılarda iklimin ılıman olmasının neden Denizellik'tir. Yükselti ya da Engebellik değil.

S-10) Ülkemizde hem karstik arazinin hem de Kalker, jips gibi kayaçların yoğun olarak görüldüğü yer Akdeniz Bölgesi'nde Batı Akdeniz Antalya çevresidir.

S-1) Yerin yapısına bağlı olarak derinlere doğru gidildikçe sıcaklık, yoğunluk, basınç ve yer çekimi artmaktadır. Bu durumda C şıkında yer alan sıcaklığın en yüksek olduğu yer Üst mantodur ifadesi yanlıştır. En sıcak yer İç çekirdektir.

S-2) Soruda verilen kayaçları bulunduga gruba göre ayırdığımızda:

Bazalt --> Dış püskürük

Gnays --> Başkalaşım (Metamorfik)

Diorit --> İç püskürük

Taş kömürü --> Organik tortul

Konglomera --> Fiziksel Tortul

S-3) Epirojenez (kıta oluşumu) İzostatik dengenin bozulmasına bağlı olarak kara ve denizlerde meydana gelen alçalma ve yükselme olayına denir.

E şıkında yer alan Travertenlerin oluşumu Karstik bir süreçtir ve dış kuvvet olarak sınıflandırılır.

S-4) Epirojenez'in meydana gelmesi için izostatik dengenin bozulması gerekir bunun içinde :

-Aşınma -Birikme -İklim Değişikliği (Buzul)-Volkanizma gibi faaliyetlerin gerçekleşmesi gerekir.

D şıkında yer alan deniz gerilemesi (Regrasyon)

Epirojenezin nedeni değil sonucudur.

S-5) Karstik araziler suda eriyebilen arazilerdir çökme ve çöküntü depremleri oluşabilir fakat tektonik deprem oluşabilmesi için fay hatlarının bulunması gerekir.

S-6) Verilen yerlerden Güneydoğu Asya Alp-Himalaya kıvrım kuşağında yer aldığı için deprem riski en fazla olan yerdir.

S-7) Epirojenez daha çok alçalma-yükselme ile ilgilidir.

Bu durumda : -I. ve IV. öncüllerde yer alan ifadelerde

Epirojenez kıta oluşumu,

- II. ve III. öncüllerde ise Orojenez yani dağ oluşumu etkili olmuştur.

S-8) Deprem şiddetinin en fazla hissedildiği yer Episantr'a yani dış merkeze en yakın olan yerdir. bu durumda cevap I numaralı yer olur.

ÇÖZÜMLER

YERİN ŞEKİLLENMESİ

S-1) Bir akarsuyun delta oluşturmaları ile rejimi arasında bir alaka yoktur.

Rejim akarsuyun taşıdığı su miktarının yıl içindeki değişimidir.

S-2) Bir yörede rüzgar aşındırması oluyorsa:

- İklim kurak ya da yarıkurak
- Bitki Örtüsü cılız
- Toprak gevşek yapılı,
- Günlük sıcaklık farkı fazla, gibi özelliklere sahip olmalı.

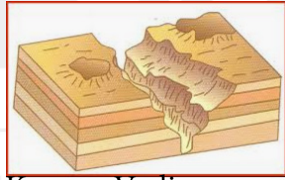
S-3) Gösterilen şekil bir Mantar Kaya' dır ve bu şeklin oluşmasında rüzgar aşınımı etkili olmaktadır. Bu yüzden şeklin görüldüğü yer için, nem az, sıcaklık farkı fazla, fiziksel çözünme etkili denebilir.

S-4) Soruda geçen "akarsuyun taban kesiminde" kısmından da anlaşılacağı üzere cevap Taban Seviyesi ovasıdır.

S-5)

Peribacası:
Akarsu aşınım şekli

Kanyon Vadi:
Akarsu aşınım şekli

Delta:
Akarsu birikim şekli

Traverten:
Karstik birikim şekli

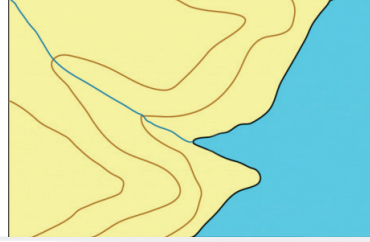
Bu durumda cevap I ve II ' dir.

S-6) Soruda verilen şekillerin hepsi karstik şekildir fakat bir tek Traverten karstik birikim şeklidir.

S-7) Soruda verilen öncüllerde verilen tanımlara göre:

- I. şekil --> Peribacası
- II. şekil --> Tombolo
- III. şekil --> Falez olur.

S-8)

Haliç, Okyanusa kıyısı olan bir yer gel-git genliği yüksek

Delta, genellikle iç denizlerde gel-git genliği düşük

Aralarındaki fark gel-git genliğidir.

S-9) Bir akarsuyun akım grafiğine bakılarak açık ya da kapalı havza olup olmadığı anlaşılamaz. Akarsu sularını denize ulaştırıyor ise açık havza , sularını denize ulaştıramıyor ise kapalı havza olur ve bu durum grafikten çıkarılamaz.

S-10) Bir bölgede akarsular Çentik vadi içinde akıyor ise:

- Arazide eğim engebe ve yükselti fazla
- Akarsuyun akış hızı ve aşındırma gücü fazla
- Akarsuyun hidroelektrik potansiyeli fazla
- Akarsu denge profilinden uzak gibi özellikler söylenebilir.

ÇÖZÜMLER

DIŞ KUVVETLER

s-1) Alüvyal topraklar akarsular tarafından taşınarak oluşturulan topraklardır. Azonal toprak grubuna girer.

S-2) Verilen grafik incelendiğinde yazlar sıcak ve kurak , kışlar ılık ve yağışlı olduğu görülür. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere bu grafik Akdeniz iklimine aittir. Akdeniz ikliminin bitki örtüsü de Maki'dir.

S-3) Verilen bilgiler Çernozyum toprağına aittir. Ayrıca bu toprak türü Erzurum, Kars, Ardahan yöresinde görülür.

S-4) Özellikleri verilen bitki türü Maki'dir. Makiler Akdeniz ikliminde görülürler.

S-5) Şekilde bir Ana kaya toprağında görülen Horizonlar gösterilmiştir.

E şıkında yer alan A horizonun kalınlığını yetiştirilen tarım ürünleri belirler ifadesi yanlıştır. Toprak örtüsünün kalınlığını iklim ve eğim belirler.

S-6) Mekanik çözünme (fiziksel parçalanma) sıcaklık farkının fazla olduğu yerlerde görülür. Bir yerde sıcaklık farkının fazla olmasının nedeni de nem miktarının az olmasıdır.

S-7) Maki bitki örtüsü Akdeniz iklimi bölgesinde görülür V numaralı yerde Muson iklimi görülür ve V numaralı yerde kışın yaprağını döken geniş yapraklı ağaçlar bulunur.

S-8) Şekilde gösterilen Artezyen kaynağı doğal bir kaynak değildir insan eliyle açılır yani D şıkındaki kendiliğinden yüzye çıkar ifadesi yanlıştır.

S-9) Fındık daha çok Karadeniz bölgesinde yetişir bu bölgede toprakta yıkanma fazla olduğu için toprakta tuz ve kireç birikimi azdır.

S-10) Haritada gösterilen yerler dikkate alındığında ülkemiz orman varlığının en fazla olduğu yerler gösterilmiştir. Bu durumda toprak türü de Kahve rengi orman toprağıdır.

ÇÖZÜMLER

ORTAK PAYDA BÖLGE

S-1) Ticaret bölgesi kavramı beşeri özelliklere göre oluşturulmuş bölgeye örnektir.

S-2) Depremlerin meydana geldiği yerler :

-Levha sınırları -Volkanik alanlar -Sıcak su çıkış alanları ile paralellik gösterir.

S-3) İzlanda Kuzey kutup dairesi civarında bir ülkedir. Buz ve ateş ülkesi olarak bilinir. Kutuplara yakın olduğu için buzullar, aktif volkanları olduğu için sıcak su (gayzer) çoktur.

S-4) Fiziki (doğal) bölge sınırlarının değişimi daha uzun sürer. Bundan dolayı cevap D şıkkıdır.

S-5) Harita üzerinde verilen I ve IV numaralı yerler ekvator üzerinde yani yağmur ormanları bölgesinde yer alır.

S-6) Verilen dünya haritasında IV numaralı yer Victoria ve Gibson çöllerine V numaralı yer ise Kızılırmak ve Karakum Çöllerine karşılık gelir.

S-7) Basra Körfezinde yola çıkıldığında sırasıyla Hürmüz, Babülmendep, Süveyş, Cebelitarık, Dover , boğaz ve kanalları kullanılarak Norveç'e ulaşılır.

S-8) Uluslararası yük taşımacılığında deniz ulaşımının seçilmesiyle ilgili verilen öncüllerden sadece I. öncül doğrudur daha ekonomiktir.

S-9) Hava yolu ulaşımının yüz ölçüme bağlı olarak avantajlı olduğu ülkeler yüz ölçümü büyük olan ülkelerdir. hollanda yüz ölçümü dünya da en küçük olan ülkelere biridir.

S-10) Hava yolu ulaşım sistemleri içerisinde en pahalı olan ulaşım sistemidir. Bu sebepten gelişmiş ülkelerde daha fazla kullanılır soruda verilen ülkeler içerisinde Gürcistan gelişmişlik seviyesi en düşük ülke olduğu için hava yolu kullanımı daha azdır.

ÇÖZÜMLER

DOĞAL AFETLER ÇEVRE VE TOPLUM

S-1) Jeolojik kökenli doğal afetler:

- Deprem - Volkanizma -Tsunami 'dir.

S-2) Tsunaminin etkisinin fazla hissedildiği yerler genellikle okyanus kıyılarıdır. İç denizlerde tsunami olur ama okyanustaki kadar etkili olmaz.

S-3) Ülkemizde afetlerde sorumlu olan kurum AFAD'dır.

S-4) E şıkında yer alan "Toplanma alanlarına gidilmelidir." ifadesi depremde önce değil sonrasında yapılacaktır.

S-5) Ülkemizde heyelan en çok hem yeryüzü şekilleri hemde yağış durumundan dolayı Doğu Karadeniz'de görülmektedir. Cevap Rize ve çevresi olmalı.

S-6) !!! Buraya ülkemizden geçen fay hattı haritası eklenecek ve cevap I numaralı yer Ergene havzası olur .

S-7) I numaralı yer Taşeli platosuna karşılık gelir ve karstik arazidir. Bu bölgede çökme - çöküntü depremleri görülebilir. Tektonik depremler fay hatlarının geçtiği alanlarda görülür.

S-8) Ülkemizde orman yangınları daha çok Akdeniz ve Ege Bölgelerinde görülür. Bu durumun nedeni yazların sıcak ve kurak geçmesiyle birlikte Fön rüzgarlarından kaynaklanır.

S-9) Olağan dışı (ekstrem) yağışların olmasının üzerinde beşeri faktörler etkili değildir.

ÇÖZÜMLER

TÜRKİYEDE NÜFUS VE GÖÇLER

- 12-1) Verilen yerler için:
I. Erzurum-Kars: Engelibeli -Sert Karasal iklim
II. Yıldız dağları: Engelibeli -Karadeniz iklimi
III. Menteşe yöresi: Engelibeli- Akdeniz iklimi
IV. Hakkari: Engelibeli- Sert Karasal iklim
Bu durumda I ve IV numaralı yerler cevap olur.
- 12-2) Sığınmacı ve göçmenlerin ülkemize gelerek nüfus artışına neden olması doğal bir neden olarak kabul edilmez. Göç ile nüfusun artması olarak açıklanabilir.
- 13-S-3) Verilen yerlerden II numaralı yer İstanbul, III numaralı İzmir'i göstermektedir. İki yerde de nüfusun yoğun olmasının temel nedeni sanayinin yoğun olmasıdır.
- 14-S-4) İklim uygun olmasına rağmen nüfusun seyrek olduğu yerler :
I: Taşeli platosu III: Menteşe yöresi
- 15-S-5) Grafik dikkatli incelendiğinde C şıkkında yer alan ifade Nüfus artış hızı yarıdan fazla azalmıştır yanlıştır.
- 16-S-6) Göç edenlerin çoğu yerleştikleri yerde tarım sektöründe çalışmaktadır ifadesi yanlıştır. Doğrusu sanayi, inşaat ve hizmet sektörü olacaktır.
- 17-S-7) Kent merkezlerine yapılan yoğun göçler sonrasında sanayi merkezleri şehir dışında kalmaz aksine şehirlerin içinde kalarak çevre sorunlarına yol açar.
- 18-S-8) Verilen şehirlerden İzmir diğerlerine göre hem yeryüzü şekilleri, iklim koşulları uygun olduğu için hemde sanayi, liman, turizm, ticaret gibi fonksiyonların gelişmesinden dolayı daha çok gelişmiştir.
- 19-S-9) Tarımsal nüfus yoğunluğunun az olması için tarım alanlarının geniş , tarımla uğraşan insan sayının tarım alanının genişliğine göre az olmalı bu durumda cevap Konya ovası olur.
- 20-S-10) İklim nüfusun dağılışında etkili olan doğal bir faktördür.

CÖZÜMLER

TÜRKİYEDE NÜFUS VE GÖÇLER

S-1) Gelişmiş ülkelerin en büyük problemlerinden biri doğum oranı az nüfusun büyük bir kısmı yaşlı olduğu için iş gücü potansiyeli azdır. Yani E şıkkı yanlış.

S-2) Sanayileşme hızı nüfus artış hızından düşük olan ülkeler gelişmemiş ülkelerdir. Bu ülkelerde işçi ücretleri düşüktür çünkü doğum oranı fazla çalışma çağındaki insan sayısı fazladır.

S-3) Soruda verilen özellikler dışarıya göç veren bir yerin özellikleridir.

S-4) Nüfus piramitlerin de taban kısmı çocuk nüfusu, üst kısmı ise yaşlı nüfusu göstermektedir. Soruda verilen piramitte taban kısmın giderek daralması ülkenin gelişmekte olduğunu gösterir. Çünkü tabanı geniş olan piramitler geri kalmış ülkelere aittir.

S-5) Soruda kırsal alandan kentlere doğru yapılan göçler sorulduğu için cevap II. ve III. öncül olur. I. öncülde mevsimlik yapılan göçlerin özelliği verilmiştir.

S-6) Şehirleşmenin artması göçün nedenlerinden biri değil ancak sonuçlarından biri olarak gösterilebilir.

S-7) Bir yerde tarımsal nüfus yoğunluğu fazla ise engebелilik fazla tarım alanları dar ve dağınık demektir. Soruda verilen yerler dikkate alındığında en engebелi ve tarım alanlarının dar olduğu yer IV numaralı yer Doğu Karadeniz'dir.

S-8) Bir ülkede çocuk (bebek) ölümlerinin azalması piramidin tabanın daralmasına değil genişlemesine neden olur.

S-9) Akarsuların hidroelektrik potansiyellerinin fazla olmasının nüfusun seyrek olması üzerinde olumsuz bir etkisi yoktur.

S-10) Çalışan nüfusun yaş ortalamasının yüksek olduğu ülkeler gelişmiş ülkelerdir az gelişmiş ülkelerde doğum oranı fazla olduğu için çalışan nüfusun yaş ortalaması düşüktür.

ÇÖZÜMLER

TÜRKİYEDE ULAŞIM SİSTEMLERİNİN GELİŞİMİ VE TÜRKİYEDE TİCARET

S-1) Verilen şehirlerin içinde ulaşım yollarına göre kavşak noktasında olan yer Eskişehir'dir.

S-2) Topoğrafik şartlar doğal faktördür ve yeryüzü şekillerinin durumu hakkında bilgi verir.

S-3) Verilen öncüller incelendiğinde:

- I. Ulaşım ağının yaygın olması--> Kara yolu
- II. Kaza riskinin daha az olması--> Hava yolu
- III. Tek seferde daha fazla yük ve yolcu taşınabilmesi--> Demir yolu 'na ait özellikler olarak yorumlanabilir.

S-4) Verilen özellikler İskenderun Limanına ait özelliklerdir.

S-5) Soruda verilen öncülün nedeni dağların kıyıya uzanış doğrultusudur. Ege Bölgesi'nde dağlar kıyıya dik uzanırken , Karadeniz Bölgesi'nde Dağlar kıyıya paralel uzanmaktadır.

S-6) Ticaret hacmi en fazla olan yer I numaralı yerdir ve orası Mersin'e karşılık gelmektedir. Böyle olmasının en önemli nedeni ise Mersin ülkemizin serbest ticaret bölgelerinden biridir.

S-7) Verilen ürünlerin ihracatımızda önemli bir yer tutmasının nedeni bu ürünlerin yetişme alanlarının ülkemiz olmasından kaynaklanır.

S-8) Ülkemizde iç ticaretin gelişmiş olmasının nedeni bölgeler arası üretim çeşitliliğidir. Yani her bölgede farklı ürünlerin üretilmesidir.

S-9) Mavi Akım Gaz Boru hattı 'dır.

FRAGMAN
YAYINLARI

